

๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ ฝนส. (๒๑) ว. ๑๔๒ / ๒๕๕๕ เรื่อง นำส่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำกับดูแลด้านเงินกองทุน

ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีกำหนดการที่จะบังคับใช้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนตามแนวทาง Basel III ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖ นั้น

ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงขอให้นำส่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยจำนวน ๗ ฉบับ ซึ่งได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม ๑๒๙ ตอนพิเศษ ๑๘๕ ง ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป และหนังสือเวียน ๑ ฉบับ ตามข้อมูลที่บรรจุในแผ่นบันทึกข้อมูล (CD) ที่แนบมาพร้อมนี้ ดังนี้

๑. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๑๒/๒๕๕๕ เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์
๒. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๑๓/๒๕๕๕ เรื่อง องค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ
๓. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๑๔/๒๕๕๕ เรื่อง องค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ
๔. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๑๕/๒๕๕๕ เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Standardised Approach (วิธี SA)
๕. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๑๖/๒๕๕๕ เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB)
๖. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๑๗/๒๕๕๕ เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์
๗. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. ๑๘/๒๕๕๕ เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับการผิณฑ์ชำระราคาและการส่งมอบและธุรกรรม Non-delivery versus payment (Non-DvP) สำหรับธนาคารพาณิชย์
๘. หนังสือเวียนที่ ธปท. ฝนส. (๒๑) ว. ๑๗๙๙/๒๕๕๕ เรื่อง แนวทางในการคำนวณอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และรายการนอกสมดุลทั้งสิ้น (Leverage Ratio) ตามหลักเกณฑ์ Basel III

ฝนส๑๐-งท๐๐๐๐๒-๒๕๕๕๑๒ ๑๒

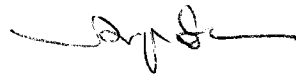
งท ๐๐๐ วันที่ ๑๒ ธ.ค. ๒๕๕๕

ทั้งนี้ การปรับปรุงหลักเกณฑ์ในครั้งนี้เป็นการปรับปรุงเฉพาะในส่วนของการดำรงเงินกองทุน (Pillar 1) เท่านั้น สำหรับการกำกับดูแลโดยทางการ (Pillar 2) และการใช้กลไกตลาดในการกำกับดูแล (Pillar 3) นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยอยู่ระหว่างพิจารณาและจะแจ้งให้ธนาคารพาณิชย์ทราบต่อไป ซึ่งการปรับปรุงหลักเกณฑ์ในส่วนของการดำรงเงินกองทุนมีเนื้อหาครอบคลุมประกาศหลายฉบับ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้จัดทำบทสรุปผู้บริหาร เพื่อสรุปสาระสำคัญของประกาศและหนังสือเวียนดังกล่าวตามที่แนบมาพร้อมนี้ สำหรับข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการรายงานข้อมูลความเสี่ยงด้านสภาพคล่องตามแนวทาง Basel III นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีหนังสือเพื่อกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์จัดส่งแบบรายงานข้อมูลให้ธนาคารแห่งประเทศไทยต่อไป

อนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยจะจัดการประชุมชี้แจงประกาศและหนังสือเวียนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำกับดูแลด้านเงินกองทุนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ในวันที่ 8 มกราคม 2556 เวลา 8.30 – 16.30 น. และแนวทางการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านสภาพคล่องตาม Basel III ของ Basel Committee on Banking Supervision ในวันที่ 9 มกราคม 2556 เวลา 8.30 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมบัว อิงภากรณ์ อาคาร 1 ชั้น 4 ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยขอเรียนเชิญผู้แทนของธนาคารพาณิชย์เข้าร่วมการประชุมชี้แจงดังกล่าว (แห่งละไม่เกิน 10 ท่าน) โดยขอให้แจ้งรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมชี้แจง ตามแบบฟอร์มที่บรรจุในแผ่นบันทึกข้อมูลที่แนบมาพร้อมนี้ ส่งกลับมาให้ทีมเงินกองทุน ฝ่ายนโยบายความเสี่ยง ทาง Email: FCteam@bot.or.th ภายในวันที่ 28 ธันวาคม 2555 จักขอบคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมบุรณ์ จิตเป็นธม)

ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายนโยบายความเสี่ยง
ผู้ว่าการ^{แทน}

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แผ่นบันทึกข้อมูล (CD) บรรจุข้อมูลประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย และหนังสือเวียนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำกับดูแลด้านเงินกองทุน บทสรุปผู้บริหาร และแบบฟอร์มแจ้งรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมชี้แจง
2. บทสรุปผู้บริหารเรื่องหลักเกณฑ์ Basel III

ฝ่ายนโยบายความเสี่ยง

โทรศัพท์ 0 2283 5874 และ 0 2283 5877

โทรสาร 0 2283 5983

หมายเหตุ [x] ธนาคารแห่งประเทศไทยจะจัดประชุมชี้แจงในวันที่ 8 – 9 มกราคม 2556 ณ ห้องประชุมบัว อิงภากรณ์ อาคาร 1 ชั้น 4 ธนาคารแห่งประเทศไทย

[] ไม่มีการประชุมชี้แจง

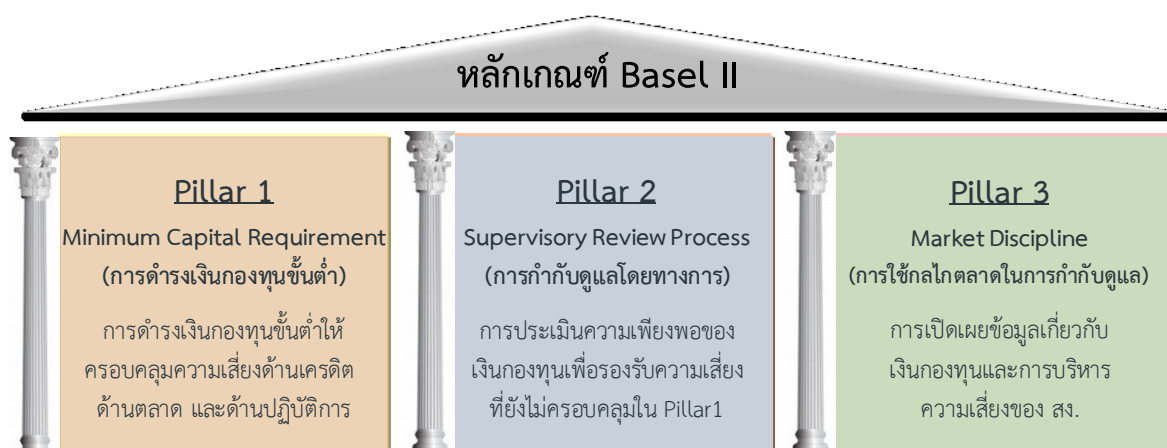
บทสรุปผู้บริหาร เรื่อง หลักเกณฑ์ Basel III

I. บทนำ

ในช่วงปี 2550 - 2551 ระบบสถาบันการเงินในหลายประเทศโดยเฉพาะในยุโรปและอเมริกาได้ประสบปัญหาซึ่งทวีความรุนแรงและลุกลามจนเกิดเป็นวิกฤตการเงินโลก ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่สถาบันการเงิน (สง.) ในต่างประเทศมีการดำเนินธุรกิจที่มีความซับซ้อนและมีความเสี่ยงมากขึ้น โดยขาดระบบการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ประกอบกับความเชื่อมโยงทางการเงินและการค้าที่เพิ่มขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ จึงเป็นที่มาให้ผู้กำกับดูแลในหลายประเทศเห็นถึงความจำเป็นในการทบทวนแนวคิดในการกำกับดูแลระบบการเงินของโลก เพื่อลดโอกาสการเกิดวิกฤตการเงินในอนาคต

ด้วยเหตุข้างต้น Basel Committee on Banking Supervision (BCBS)¹ ซึ่งเป็นผู้พัฒนาแนวทางการกำกับดูแลสถาบันการเงินจึงได้ออกหลักเกณฑ์ Basel III² เมื่อเดือนธันวาคม ปี 2553 ซึ่งครอบคลุมเรื่องการดำรงเงินกองทุนและการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง เพื่อให้ สง. สามารถต้านทานภาวะวิกฤตในระบบการเงินและระบบเศรษฐกิจได้ดีขึ้น พร้อมทั้ง ลดการส่งต่อความเสี่ยงจากระบบการเงินไปยังภาคเศรษฐกิจจริงด้วย

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ด้านเงินกองทุนตามแนวทาง Basel III ที่จะเริ่มบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2556 ได้พัฒนามาจากหลักเกณฑ์ Basel II³ ที่ BCBS ได้ออกมาในปี 2549 โดยยังคงหลักการที่สำคัญ 3 หลักการ (3 Pillars) ของหลักเกณฑ์ Basel II⁴ ไว้ ดังนั้น จึงขอกล่าวถึงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนตามแนวทาง Basel II ก่อน ดังนี้

¹ Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) เป็นคณะกรรมการด้านการกำกับดูแลสถาบันการเงินภาคการธนาคาร ทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์สากลสำหรับสถาบันการเงินทุกเกณฑ์ของ BIS (Bank for International Settlements) เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก

² Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems (เกณฑ์ด้านเงินกองทุน) และ International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring (เกณฑ์ด้านสภาพคล่อง)

³ International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards – A Revised Framework (Comprehensive version: June 2006)

⁴ ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเพียงพอของเงินกองทุนตามหลักการ Basel II เมื่อปลายปี 2551 โดยออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องจำนวน 11 ฉบับ

Pillar 1: หลักการที่กำหนดให้ สง. ต้องมีอัตราส่วนเงินกองทุนทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์เสี่ยงทั้งสิ้น (ครอบคลุมความเสี่ยงด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านตลาด และความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ) ไม่ต่ำกว่าระดับที่กำหนด โดยเป็นการกำหนดให้ สง. ดำรงเงินกองทุน ให้สอดคล้องกับความเสี่ยง (Risk-based measure) เพื่อใช้ในการกำกับดูแลความมั่นคงของ สง.

Pillar 2: หลักการที่กำหนดบทบาทของ สง. และผู้กำกับดูแล โดยให้ สง. มีระบบการบริหารความเสี่ยงที่ดี และมีกระบวนการประเมินความเสี่ยงของเงินกองทุนโดยคำนึงถึงความเสี่ยงทุกด้านของตนเอง ซึ่งรวมถึงความเสี่ยงที่ไม่ครอบคลุมใน Pillar 1 เช่น ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Liquidity risk) ความเสี่ยงจากการกระจุกตัวด้านเครดิต (Credit concentration risk) เป็นต้น ตลอดจนมีการจัดทำแผนเงินกองทุนเพื่อรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นภายใต้ภาวะวิกฤต (Stress test) อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วย

สำหรับบทบาทของผู้กำกับดูแลนั้น มีหน้าที่ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินระบบบริหารความเสี่ยง รวมถึงประเมินความเสี่ยงของ เงินกองทุนของ สง. ตลอดจนดำเนินมาตรการกับ สง. ที่มีปัญหาอย่างเหมาะสมและทันกาล

Pillar 3: หลักการที่กำหนดให้ สง. เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำรงเงินกองทุน ระดับความเสี่ยง และระบบการบริหารความเสี่ยงของตนเอง เพื่อให้บุคคลภายนอกหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในตลาด มีข้อมูลเพียงพอในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของ สง.

II. หลักเกณฑ์ Basel III ที่พัฒนาโดย BCBS

BCBS ได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ในส่วนของเงินกองทุน และเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสภาพคล่องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากวิกฤติที่ผ่านมา โดยได้กำหนดระยะเวลาในการใช้ในช่วงเวลาตั้งแต่ปี 2556 เริ่มต้นจากการดำรงเงินกองทุนก่อน สำหรับเกณฑ์อื่นๆ นั้น BCBS ยังอยู่ระหว่างการปรับปรุงและจะทยอยมีผลบังคับใช้ต่อไป

1. มาตรการด้านเงินกองทุน: ได้มีการปรับปรุงแก้ไขในส่วนของ Pillar 1 และ Pillar 3 ดังนี้

1.1 การปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์ภายใต้ Pillar 1: เพื่อให้ สง. มีเงินกองทุนที่มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอในการรองรับความเสี่ยง โดยได้ปรับปรุงใน 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

(1) การปรับปรุงองค์ประกอบของเงินกองทุน: แม้ว่า สง. สามารถดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำได้ตามแนวทางของ Basel II ดังกล่าวข้างต้น แต่ สง. ในประเทศที่เกิดปัญหาวิกฤตการเงินส่วนใหญ่ยังมีเงินกองทุนที่มีคุณภาพดีไม่เพียงพอต่อการรองรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในช่วงวิกฤต BCBS จึงได้มีการปรับปรุงองค์ประกอบของเงินกองทุนเพื่อให้ สง. มีเงินกองทุนที่มีคุณภาพดีและสามารถรองรับความเสียหายได้จริง กล่าวคือ

- ปรับองค์ประกอบของเงินกองทุนของ สง. ให้มีหุ้นสามัญและกำไรสะสมที่เรียกว่า Common Equity Tier 1 (CET1) ซึ่งเป็นเงินกองทุนที่มีคุณภาพสูงสุดเป็นหลัก
- ปรับคุณสมบัติตราสารทางการเงินที่นับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 (Additional Tier 1) และเงินกองทุนชั้นที่ 2 (Tier 2 capital) ให้มีลักษณะคล้ายทุนมากขึ้นและสามารถรองรับความเสียหายได้จริง (Loss absorption) เช่น ต้องไม่มีการจ่ายผลตอบแทนของตราสารแบบขั้นบันได (ไม่มี Step-up) ซึ่งจะเป็น

แรงจูงใจให้ สง. ไถ่ถอนตราสารเร็วขึ้น และตราสารนั้นต้องสามารถรองรับความเสี่ยงของ สง. ที่จะมีปัญหาฐานะได้ โดยอาจถูกลดมูลค่าตราสารดังกล่าวลง (write-down) หรือตัดรายการออกจากบัญชี (write-off) หรือแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญ เมื่อทางการจะเข้าช่วยเหลือทางการเงินแก่ สง. เป็นต้น

(2) การปรับปรุงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงหรือ BIS ratio: เพื่อให้ สง. มีอัตราส่วนเงินกองทุนที่มีคุณภาพดีในปริมาณที่สูงขึ้น อีกทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤตการเงินพบว่า สง. มีการสะสมเงินกองทุนไว้ไม่เพียงพอที่จะรองรับความเสียหายในช่วงภาวะวิกฤต จึงเป็นที่มาให้ BCBS ปรับปรุงหลักเกณฑ์ ดังนี้

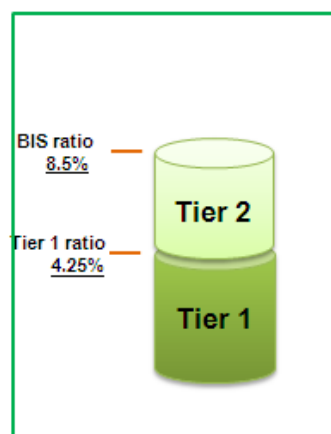
- กำหนดให้ สง. ดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำ (Minimum capital requirements) ซึ่งได้แก่ CET1 ratio $\geq 4.5\%$ และเพิ่ม Tier 1 ratio จากเดิมที่ $\geq 4\%$ เป็น $\geq 6\%$ เพื่อให้ สง. มีเงินกองทุนที่มีคุณภาพดีในปริมาณที่สูงขึ้น ทั้งนี้ BCBS กำหนดให้เริ่มทยอยบังคับใช้ CET1 ratio และ Tier 1 ratio ตั้งแต่ต้นปี 2556 จนครบตามอัตราส่วนที่กำหนดข้างต้นในปี 2558 และคง Total capital ratio ไว้ที่ $\geq 8\%$ ตามเกณฑ์ปัจจุบันโดยบังคับใช้ทันทีตั้งแต่ปี 2556

- กำหนดให้ สง. ดำรง CET1 เพิ่มเติมจากอัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำ (Capital buffers) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

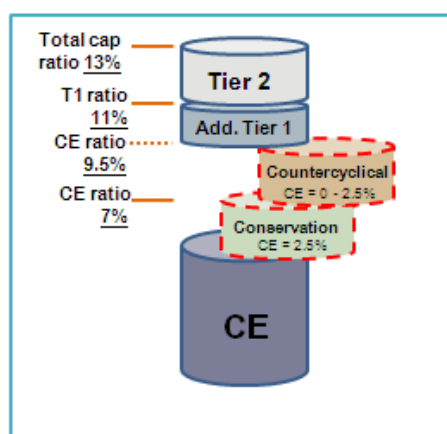
- Conservation buffer: ให้ สง. ดำรง CET1 เพิ่มอีก 2.5% จากเกณฑ์ขั้นต่ำเพื่อไว้นำไปใช้ในภาวะที่ สง. ประสบผลขาดทุนหรืออยู่ในช่วงภาวะวิกฤต เพื่อชะลอไม่ให้เงินกองทุนของ สง. ลดระดับลงไปต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้เร็วจนเกินไป ทั้งนี้ จะเริ่มทยอยบังคับใช้ปีละ 0.625% ตั้งแต่ปี 2559 จนครบตามอัตราส่วนที่กำหนดในปี 2562 โดยหาก สง. ไม่สามารถดำรง Conservation buffer ได้ จะถูกจำกัด Earning distribution เช่น การจ่ายเงินปันผล การจ่ายโบนัสพนักงาน เป็นต้น

- Countercyclical buffer: ให้ สง. ดำรง CET1 เพิ่มเติม 0 - 2.5% ขึ้นกับวัฏจักรเศรษฐกิจ โดยให้ผู้กำกับดูแลใช้ดุลพินิจในการกำหนดระดับของ buffer ในลักษณะที่สอดคล้องกับความเสี่ยงที่จะก่อตัวเป็นความเสียหายกับระบบโดยรวม (System-wide risk) ในช่วงเศรษฐกิจขาขึ้น เพื่อรองรับความเสียหายจากความเสี่ยงเชิงระบบที่อาจเกิดขึ้นในช่วงเศรษฐกิจขาลง โดยหาก สง. ไม่สามารถดำรง Countercyclical buffer ได้ จะถูกจำกัด Earning distribution เช่นกัน

Basel II (รูปท.)

Basel III (ขั้นต่ำ + Capital buffers (Full Scale))

(3) การปรับปรุงการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยง (Risk coverage): เพื่อให้ สง. มีการดำรงเงินกองทุนที่สะท้อนระดับความเสี่ยงของธุรกรรมทางการเงินที่ซับซ้อนขึ้นในปัจจุบัน โดยได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงในด้านต่าง ๆ เช่น

- กำหนดน้ำหนักความเสี่ยงสำหรับตราสารหนี้ที่ไม่มี Rating หรือเงินให้สินเชื่อกับลูกหนี้ที่ไม่มี Rating (Unrated exposure) ให้ผ่อนคลายกว่าเดิมที่กำหนดน้ำหนักความเสี่ยงเท่ากับตราสารอื่นที่มี Rating ต่ำสุดของลูกหนี้ Unrated รายนั้น โดยการปรับปรุงในครั้งนี้ ให้สามารถใช้ Rating ของตราสารหนี้อื่นที่องค์กรนั้นเป็นผู้ออกหรือ Rating ขององค์กรนั้นซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นตราสารที่มี Rating ต่ำที่สุด เพื่อกำหนดน้ำหนักความเสี่ยงแทนได้ แต่ต้องนำลำดับในการรับชำระหนี้ของตราสารนั้นมาพิจารณาด้วย
- ปรับปรุงสูตรการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับลูกหนี้ที่ประกอบธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) ที่ใช้วิธี Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB) ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต เนื่องจากวิกฤตการเงินที่ผ่านมาพบว่า คุณภาพด้านเครดิตของลูกหนี้ประเภทนี้มีความเชื่อมโยงกับความเสี่ยงของระบบการเงินมากกว่าลูกหนี้ประเภทอื่น
- ดำรงเงินกองทุนเพิ่มเติมเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงคุณภาพเครดิตของคู่สัญญา (Credit valuation adjustment: CVA risk) สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ (Derivative) โดยเฉพาะธุรกรรมอนุพันธ์นอกตลาด (OTC derivative) เนื่องจากในช่วงวิกฤตการเงินโลกที่ผ่านมาพบว่า สง. บางแห่งที่ลงทุนใน OTC derivative มีผลขาดทุนส่วนใหญ่เกิดจากมูลค่ายุติธรรมของธุรกรรมที่ลดลง (Mark-to-market loss) จากการที่คุณภาพเครดิตของคู่สัญญาเสื่อมลง โดยยังไม่เกิดการผิดนัดชำระหนี้ของคู่สัญญา (Outright default) ในขณะที่ Basel II กำหนดให้ สง. ดำรงเงินกองทุนเฉพาะความเสี่ยงจากการผิดนัดชำระหนี้ของคู่สัญญา (Default risk) ซึ่งยังไม่ได้สะท้อนการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมไว้ใน การดำรงเงินกองทุน

(4) อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และรายการนอกสมดุลทั้งสิ้น (Leverage ratio): เป็นอัตราส่วนใหม่ที่กำหนดเพิ่มเติมเพื่อควบคุมปริมาณการทำธุรกรรมของ สง. โดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงของธุรกรรมดังกล่าว (Non-risk based measure) เนื่องจากการกำกับดูแลเงินกองทุนในปัจจุบันที่คำนึงถึงความเสี่ยงของการทำธุรกรรมของ สง. บางครั้งอาจมีความคลาดเคลื่อนในการวัดความเสี่ยงทั้งจากวิธี Standard และจากการใช้ Model ดังนั้น BCBS จึงได้นำกำหนดมาตรการเสริมที่ไม่อิงความเสี่ยงมาใช้ร่วมด้วย โดยให้ สง. ดำรงอัตราส่วนเงินกองทุน Tier 1 ต่อสินทรัพย์และรายการนอกสมดุลทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 3% ซึ่งในปัจจุบันหลักเกณฑ์นี้อยู่ในช่วงติดตามผลกระทบและการปรับตัวของ สง. โดยจะมีการทบทวนเกณฑ์ก่อนบังคับใช้ในปี 2561

1.2 การปรับปรุงแก้ไขหลักการภายใต้ Pillar 3: ปัจจุบัน BCBS ได้ออกแนวทางการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำรงเงินกองทุน ได้แก่ Composition of capital disclosure requirements ในเดือน มิ.ย. 2555 เพื่อให้การเปิดเผยข้อมูลภายใต้ Pillar 3 มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ด้านเงินกองทุนตามแนวทาง Basel III และเพื่อเพิ่มความโปร่งใส โดยสามารถสะท้อนการดำรงเงินกองทุนและความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเปรียบเทียบและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของเงินกองทุนมาวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของ สง. ได้อย่างเหมาะสม

2. มาตรการการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง:

แม้ว่าหลักการส่วนหนึ่งภายใต้ Pillar 2 ได้กำหนดกระบวนการประเมินความเสี่ยงเพียงพอของเงินกองทุนให้ครอบคลุมความเสี่ยงทุกด้าน โดยเฉพาะความเสี่ยงที่ Pillar 1 ยังไม่ครอบคลุมถึง เช่น ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง แต่วิกฤตการเงินที่ผ่านมาได้ทำให้ผู้กำกับดูแลตระหนักว่าถึงแม้ สง. จะมีการดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด แต่หากปราศจากการบริหารสภาพคล่องที่มีประสิทธิภาพก็จะส่งผลกระทบต่อฐานะ และความมั่นคงแก่ สง. ได้ ดังนั้น Basel III จึงได้ให้ความสำคัญกับความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและกำหนดแนวทางในการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง สรุปได้ดังนี้

2.1 กำหนดอัตราส่วนการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านสภาพคล่องในระยะสั้น และในระยะกลาง และระยะยาว:

(1) การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านสภาพคล่องในระยะสั้น: กำหนดอัตราส่วน Liquidity Coverage Ratio (LCR) เพื่อให้ ธพ. มีสินทรัพย์สภาพคล่องเพียงพอรองรับกระแสเงินสดที่คาดว่าจะไหลออกสุทธิภายใน 30 วันภายใต้ภาวะวิกฤต

(2) การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านสภาพคล่องในระยะกลางและระยะยาว: กำหนดอัตราส่วน Net Stable Funding Ratio (NSFR) เพื่อให้ ธพ. มีโครงสร้างแหล่งเงินที่มั่นคง (Stable Funds) เพียงพอ รองรับภาระดำเนินงานของ ธพ. โดยเฉพาะธุรกรรมระยะยาวที่ต้องการ Stable funds รองรับ

โดยหลักเกณฑ์ทั้งสองได้คำนึงถึงพฤติกรรมการไหลออกของกระแสเงินสดทั้งจากเงินฝากเงินกู้ยืม และรายการนอกงบดุล จากวิกฤตในอดีต ในการกำหนดอัตราต่างๆ เช่น อัตราการไหลออก (Run-off rates) ของอัตราส่วน LCR และค่าแปลงสภาพที่สะท้อนความมั่นคงของแหล่งเงิน (Available stable funding factors: ASF factors) ของอัตราส่วน NSFR

2.2 กำหนดเครื่องมือติดตามดูแลการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (Monitoring tools): เพื่อช่วยให้ สง. และผู้กำกับดูแลสามารถติดตามและบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถดำเนินการได้ทันทั่วทั้งที่หากพบข้อบ่งชี้ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องที่เพิ่มขึ้น

สำหรับมาตรการในเรื่องนี้ ยังไม่นำมาใช้ในประเทศไทย เนื่องจากหลักเกณฑ์ของ BCBS ยังไม่ชัดเจนในบางประเด็น ปัจจุบัน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธพท.) อยู่ระหว่างการพิจารณาความเหมาะสมของการนำหลักเกณฑ์มาปรับใช้ในประเทศไทย โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อ ธพ. และระบบการเงินประกอบด้วยการจัดทำ Quantitative Impact Study (QIS) ทุก ๆ 6 เดือน

III. หลักเกณฑ์ Basel III สำหรับการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ในการออกประกาศในครั้งนี้ ธพท. ได้นำแนวทาง Basel III ของ BCBS มาปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนในส่วนของ Pillar 1 ของประเทศไทย สำหรับการปรับปรุงในส่วนของ Pillar 3 นั้น จะแจ้งให้ ธพ. ทราบต่อไป ทั้งนี้ ธพท. ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ระบบสถาบันการเงินไทยจะไม่ได้รับผลกระทบมากนักจากวิกฤตการเงินของโลกที่ผ่านมา แต่การนำหลักเกณฑ์ Basel III ด้านเงินกองทุนมาใช้กับ ธพ. ในประเทศไทยนั้น สอดคล้องกับหลักการสำคัญที่ ธพท. ใช้ในการกำกับดูแล ธพ. คือ

(1) ช่วยให้ ธพ. มีความแข็งแกร่ง มีเงินกองทุนที่มั่นคง และมีการพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงที่ดีขึ้น

(2) เพื่อแสดงถึงศักยภาพของ ธพ. ในประเทศไทย ในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์สากลเช่นเดียวกับประเทศชั้นนำ และประเทศในกลุ่ม EMEAP

(3) เตรียมความพร้อมให้ ธพ. ในการเป็น Qualified Asian Banks ตามกรอบความร่วมมือของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ทั้งนี้ ธพท. ได้พิจารณาฐานะของ ธพ. ในประเทศไทยในปัจจุบันประกอบกับการพิจารณาผลการทำ QIS พบว่า ธพ. ในประเทศไทยมีความพร้อมสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ด้านเงินกองทุนตามแนวทาง Basel III ได้ทันที **ธพท. จึงได้ปรับปรุงประกาศ ธพท. และจัดทำหนังสือเวียนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับ ธพ. ตามแนวทาง Basel III** โดยเกณฑ์ที่จะใช้ในครั้งนี้จะเป็นเรื่องเงินกองทุน ในส่วนของ Leverage ratio และการดูแลสภาพคล่องนั้น จะยังคงเป็นการขอข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาความเหมาะสมของการนำเกณฑ์มาใช้ โดยสรุปสาระสำคัญของประกาศ ธพท. ได้เป็น 3 ส่วนหลัก ดังนี้ (สรุปโครงสร้างประกาศที่เกี่ยวข้องและสรุปสาระสำคัญของหลักเกณฑ์ ตามเอกสารแนบ 1)

1. การปรับปรุงองค์ประกอบของเงินกองทุน:

ธพท. ได้กำหนดองค์ประกอบของเงินกองทุนของ ธพ. ไทย ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ Basel III โดยให้มีเงินกองทุนที่มีคุณภาพดีที่สุดเป็นหลัก คือ CET1 ซึ่งประกอบด้วยหุ้นสามัญและกำไรสะสม นอกจากนี้ยังได้ปรับคุณสมบัติของตราสารทางการเงินที่นับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 และตราสารทางการเงินที่นับเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 2 ให้มีลักษณะคล้ายทุนมากขึ้น คือ ไม่มีเงื่อนไขที่เป็นแรงจูงใจให้ถอนตราสารก่อนกำหนด และสามารถรองรับผลขาดทุนได้จริง (Loss absorption) โดยองค์ประกอบของเงินกองทุนต้องไม่รวมรายการที่ไม่สะท้อนความเป็นทุนที่แท้จริง ตลอดจนการถือตราสารทุนไขว้กันระหว่าง ธพ. กับบริษัทที่ทำธุรกิจทางการเงินหรือสนับสนุน เพื่อป้องกันการนับเป็นเงินกองทุนซ้ำซ้อนกัน (Double gearing) ด้วย จึงกำหนดให้ต้องหักรายการดังกล่าวออกจากเงินกองทุน ตาม**ประกาศ ธพท. ที่ สนส. 13/2555 เรื่อง องค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ**

สำหรับองค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับสาขาของ ธพ. ต่างประเทศนั้น กำหนดให้หลักการในการพิจารณาเงินกองทุนสำหรับสาขาของ ธพ. ต่างประเทศ ยังคงเป็นตามหลักการเดิม คือ การเปรียบเทียบจำนวนที่ต่ำกว่าระหว่างมูลค่าสินทรัพย์ที่ดำรงไว้ตามมาตรา 32 และเงินทุนนำเข้าสุทธิ อย่างไรก็ตาม ธพท. ได้มีการปรับรายการหักจากเงินกองทุนให้มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ Basel III ซึ่งมีการปรับปรุงองค์ประกอบของเงินกองทุนโดยเปลี่ยนแปลงรายการที่เดิมให้หักออกจากเงินกองทุน เป็นให้นำไปคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงแทน และได้มีการเพิ่มเติมรายการหักที่ไม่สะท้อนความเป็นทุนที่แท้จริงด้วย ตาม**ประกาศ ธพท. ที่ สนส. 14/2555 เรื่อง องค์ประกอบของเงินกองทุนสำหรับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ**

2. การปรับปรุงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงหรือ BIS ratio:

ธพท. ได้กำหนดอัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำและอัตราส่วนเงินกองทุนส่วนเพิ่ม ตาม**ประกาศ ธพท. ที่ สนส. 12/2555 เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์** ดังนี้

(1) กำหนดอัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำ โดยให้ ธพ. ไทย ดำรง CET1 ratio ที่ $\geq 4.5\%$ และ Tier 1 ratio ที่ $\geq 6\%$ ตามแนวทางของ BCBS และกำหนด Total capital ratio ไว้ที่ $\geq 8.5\%$ เท่ากับเกณฑ์ปัจจุบัน และให้สาขาของ ธพ. ต่างประเทศ ดำรง Total capital ratio ที่ $\geq 8.5\%$ เช่นเดียวกับ ธพ. ไทย ซึ่งให้มีผลบังคับใช้ทันทีในปี 2556 โดยไม่มีการทยอยบังคับใช้ตามที่ BCBS กำหนด

(2) กำหนดให้ ธพ. ไทย ดำรง CET1 เพิ่มเติมจากเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับ Conservation buffer โดยเริ่มทยอยบังคับใช้ปีละ 0.625% ตั้งแต่ปี 2559 จนครบ 2.5% ในปี 2562

ทั้งนี้ สามารถสรุปการดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนได้ ดังนี้

Ratio	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562
➤ การดำรงเงินกองทุน (ผลรวม I + II+ III)									
I. Minimum Capital Ratio			1 st			2 nd			
• Common Equity Ratio (CE)				4.5					
• Tier 1 Ratio (CE + Add.Tier 1)				6.0					
• Total Capital Ratio				8.5					
II. + Conservation Buffer						0.625	1.25	1.875	2.5
• Common Equity Ratio (CE)						5.125	5.75	6.375	7.0
• Tier 1 Ratio (CE + Add.Tier 1)						6.625	7.25	7.875	8.5
• Total Capital Ratio						9.125	9.75	10.375	11.0
III. + Countercyclical Buffer							0 – 2.5		

หมายเหตุ ในการนำ Countercyclical buffer มาใช้นั้น ธพ. จะนำมาตรการอื่นที่เป็นเครื่องมือด้าน Macroprudential มาประกอบการพิจารณา โดยจะแจ้งให้ ธพ. ทราบล่วงหน้าก่อนการบังคับใช้ในโอกาสต่อไป

3. การปรับปรุงการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยง:

ธพ. ได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต เพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในเรื่ององค์ประกอบของเงินกองทุนที่มีการปรับปรุงใหม่สำหรับบางรายการที่เดิมให้หักจากเงินกองทุนชั้นที่ 1 และเงินกองทุนชั้นที่ 2 อย่างละ 50% เปลี่ยนแปลงเป็นให้นำไปคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตแทน โดยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการเดิม ตามที่กำหนดไว้ในประกาศ ธพ. ที่ สนส. 15/2555 เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Standardised Approach (วิธี SA) ประกาศ ธพ. ที่ สนส. 16/2555 เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB) และประกาศ ธพ. ที่ สนส. 18/2555 เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับการผิมนัดชำระราคาและส่งมอบและธุรกรรม Non-delivery versus payment (Non-DvP) สำหรับธนาคารพาณิชย์

นอกจากนี้ สำหรับหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับ ธพ. โดยวิธี IRB นั้น ได้มีการปรับปรุงสูตรการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับลูกหนี้ที่ประกอบธุรกิจทางการเงินด้วย เนื่องจากวิกฤตการเงินที่ผ่านมาพบว่า คุณภาพด้านเครดิตของลูกหนี้ประเภทนี้มีความเชื่อมโยงกับความเสี่ยงของระบบการเงินมากกว่าลูกหนี้ประเภทอื่น (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 2)

สำหรับการปรับปรุงแนวทางการคำนวณมูลค่าสินทรัพย์เสี่ยงเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการผิดนัดชำระหนี้ของคู่สัญญา (Default risk) ตามประกาศ ธพท. ที่ สนส. 17/2555 เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ ธพท. ได้ปรับปรุงเนื้อหาเกี่ยวกับการคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุล (Credit equivalent amount: CEA) สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์บางประเภท โดยเฉพาะธุรกรรมอนุพันธ์ที่มีโครงสร้างซับซ้อน (Structured derivative) (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 3)

ทั้งนี้ ธพท. จะยังไม่บังคับใช้เกณฑ์ในเรื่องการดำรงเงินกองทุนเพิ่มเติมเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงคุณภาพเครดิตของคู่สัญญา (Credit valuation adjustment: CVA risk) สำหรับธุรกรรมอนุพันธ์ ในปี 2556 เนื่องจากหลักเกณฑ์ของ BCBS ยังมีความไม่ชัดเจนในบางประเด็น เช่น แนวทางการใช้อายุสัญญาขั้นต่ำ (Maturity floor) 1 ปี ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยง เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบัน ธพท. อยู่ระหว่างติดตามหลักเกณฑ์ของ BCBS และวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อ ธพท. เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการนำหลักเกณฑ์มาใช้ในประเทศไทยต่อไป สำหรับการกำหนดแนวทางการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับฐานะในธุรกรรมอนุพันธ์ที่ ธพท. มีต่อสำนักหักบัญชีกลาง (Central counterparty: CCP) ซึ่งจะอ้างอิงจากหลักเกณฑ์ของ BCBS เรื่อง Capitalisation of bank exposures to central counterparties ที่เผยแพร่เมื่อเดือนกรกฎาคม ปี 2555 นั้น ธพท. อยู่ระหว่างการพิจารณากำหนดคุณสมบัติของ Qualifying CCP ที่จะได้รับน้ำหนักความเสี่ยงตามที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ฉบับดังกล่าว นอกจากนี้ ธพท. จะพิจารณาความพร้อมของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ ธพท. เพื่อรองรับหลักเกณฑ์ดังกล่าวก่อนที่จะบังคับใช้ในเรื่อง CVA และ CCP ต่อไป

ในส่วนของอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และรายการนอกงบดุลทั้งสิ้น (Leverage ratio) นั้น BCBS ได้กำหนดให้ผู้กำกับดูแลติดตามข้อมูลในช่วงปี 2556 ถึงปี 2559 โดยในปี 2560 BCBS จะพิจารณาบททวนและออกหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เพื่อนำมาบังคับใช้ใน Pillar 1 ในปี 2561 ต่อไป ทั้งนี้ ธพท. จึงได้ออกหนังสือเวียนที่ ธพท. ฝนส. (21) ว. 1799/2555 เรื่อง แนวทางในการคำนวณอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และรายการนอกงบดุลทั้งสิ้น (Leverage ratio) ตามหลักเกณฑ์ Basel III เพื่อแจ้งหลักการของวิธีการคำนวณและให้ ธพท. ทดลองคำนวณอัตราส่วนดังกล่าวในแต่ละไตรมาส โดยกำหนดให้ ธพท. รายงานข้อมูลให้แก่ ธพท. เพื่อนำมาประกอบการพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางการเงินของประเทศไทยต่อไป

สำหรับข้อมูลเพื่อใช้ติดตามการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของ ธพท. นั้น ธพท. จะได้มีหนังสือแจ้งให้ ธพท. รายงานข้อมูลมายัง ธพท. เป็นลำดับต่อไป

หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์

• ประกาศ ธพท. ที่ สนส. 12/2555 เรื่อง หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์

- กำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุน (Pillar 1, 2, 3) และอัตราส่วนเงินกองทุนขั้นต่ำและเงินกองทุนส่วนเพิ่มสำหรับ ธพ. ไทยและสาขา ธพ. ต่างประเทศ (ทีมเงินกองทุน)

Pillar 1: Minimum Capital Requirement (การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำ)

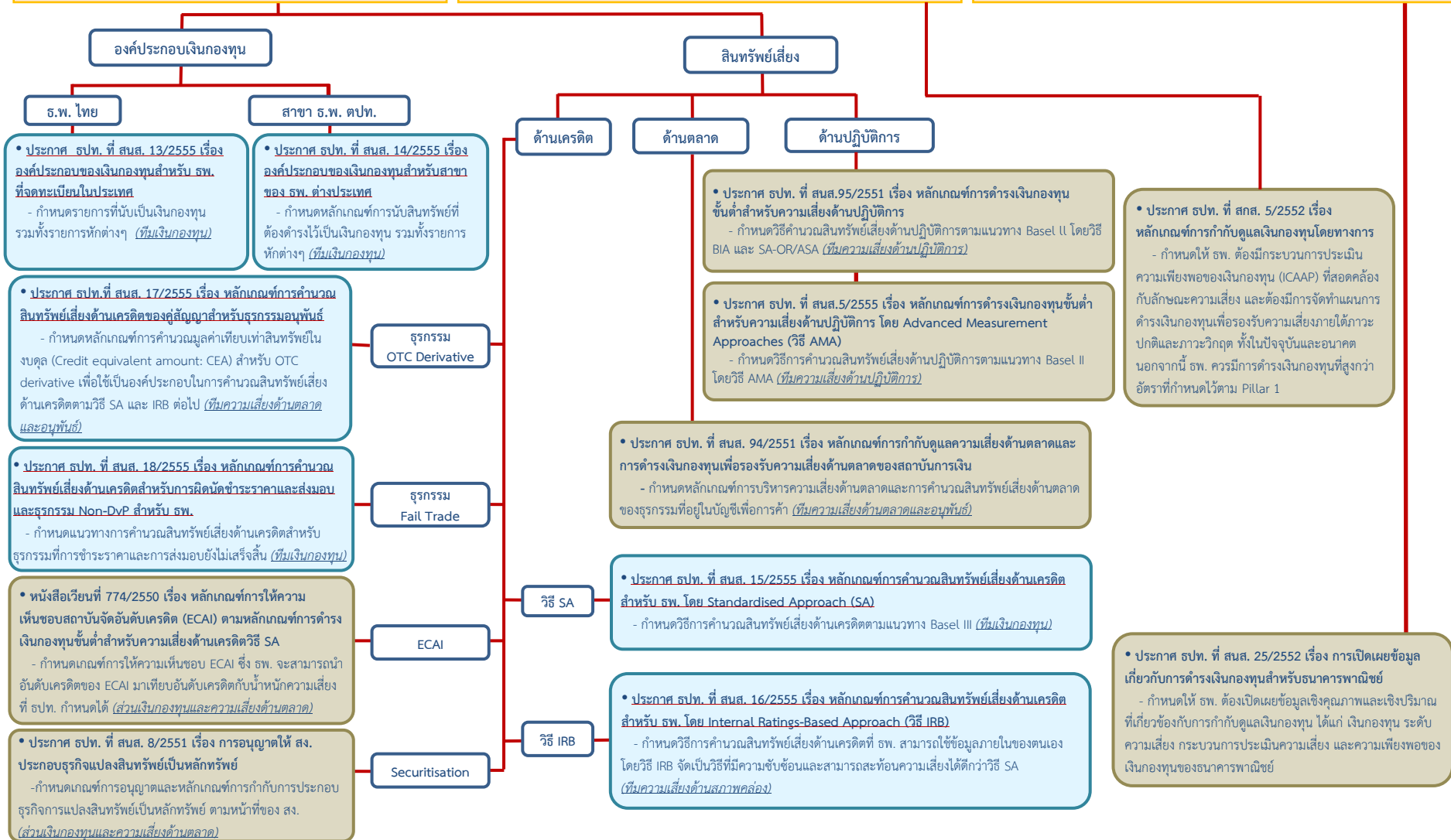
ธนาคารจะต้องดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำให้ครอบคลุมความเสี่ยง 3 ด้าน (Credit, Market, Operational)

Pillar 2: Supervisory Review Process (การกำกับดูแลโดยทางการ)

เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีระบบการบริหารความเสี่ยงที่ดี และมีเงินกองทุนเพียงพอที่จะรองรับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญของธนาคาร ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต (ทีมตรวจสอบ ICAAP 2, ฝ่ายตรวจสอบความเสี่ยงและเทคโนโลยี)

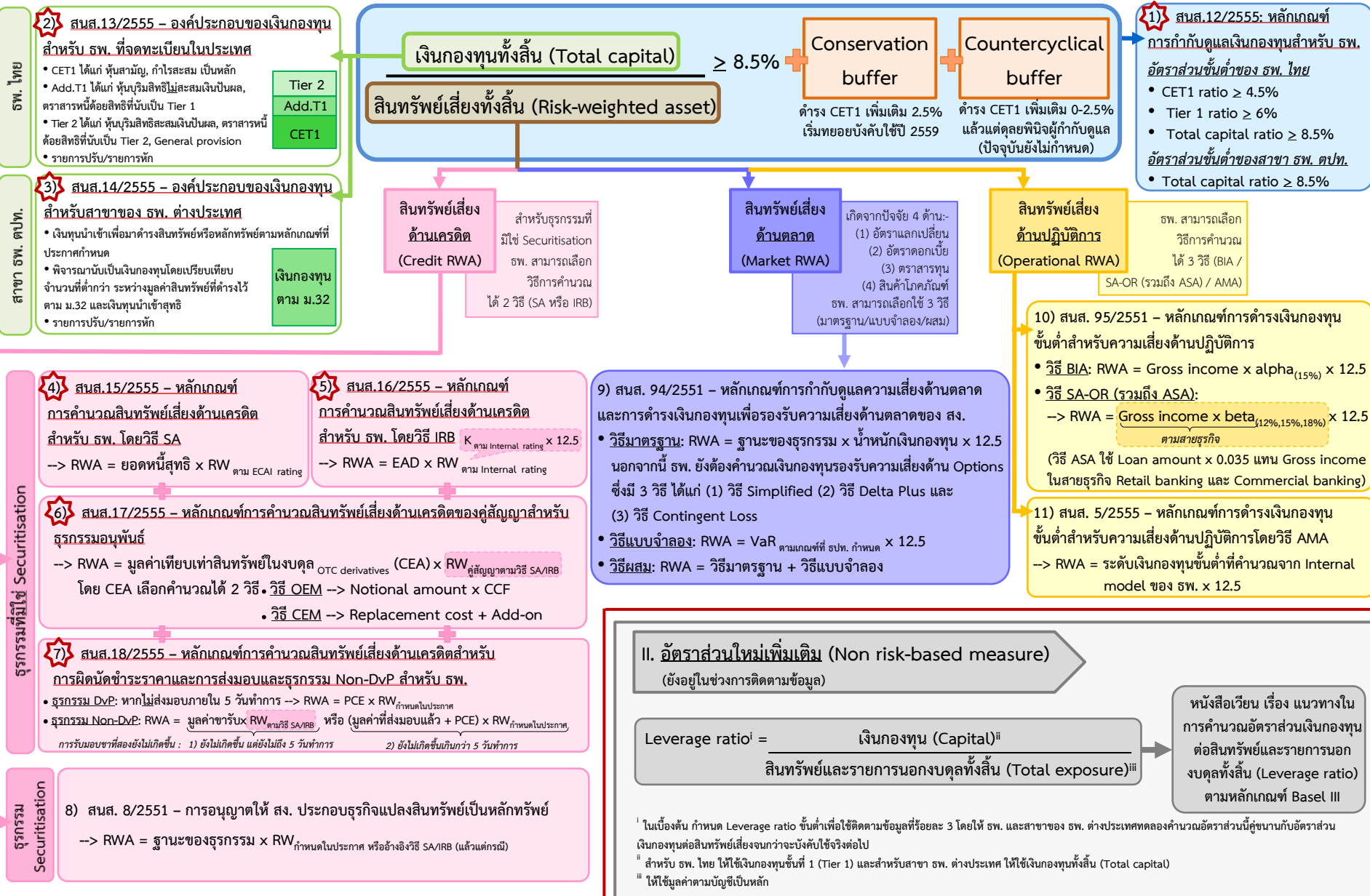
Pillar 3: Market Discipline (การใช้กลไกตลาดในการกำกับดูแล)

ธนาคารพาณิชย์ต้องเปิดเผยข้อมูลการดำรงเงินกองทุนและข้อมูลความเสี่ยงของตนเอง และให้บุคคลภายนอกหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในตลาดสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการประเมินความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ได้ (ทีมนโยบายบัญชีสถาบันการเงิน)

สรุปสาระสำคัญของหลักเกณฑ์การกำกับดูแลด้านเงินกองทุนสำหรับธนาคารพาณิชย์ตาม Basel III (Pillar 1)

I. อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Risk-based measure)

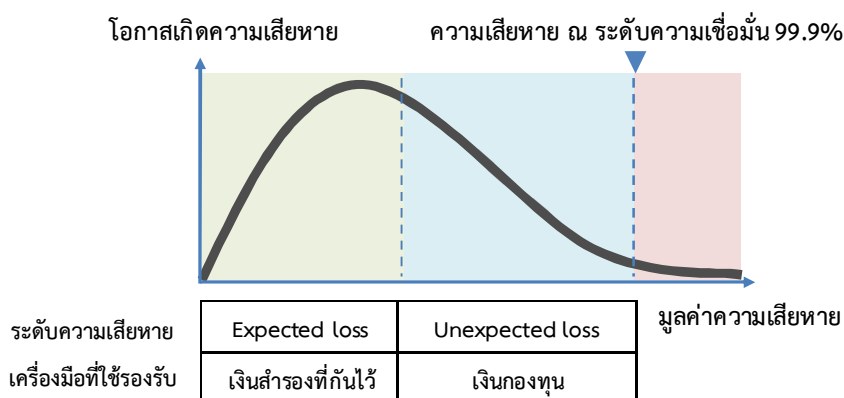

บทสรุปผู้บริหาร
หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต
โดย Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB)

I. หลักการ

วิธี IRB ถือเป็นทางเลือกในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตที่มีความซับซ้อนและสามารถสะท้อนความเสี่ยงได้ดีขึ้นจาก Standardised Approach (วิธี SA) โดยวิธี IRB ใช้หลักการของการกระจายตัวของความเสียหายด้านเครดิต (Credit loss distribution) ในการจำแนกระดับความเสียหายที่เกิดจากการผิดนัดชำระหนี้ของลูกค้าหนี้ออกเป็น 2 ระดับ กล่าวคือ ความเสียหายที่เกินกว่าระดับที่คาดไว้ หรือ Unexpected loss (UL) และความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น หรือ Expected loss (EL) ซึ่งธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) จะต้องรองรับความเสียหายในระดับของ UL โดยการดำรงเงินกองทุน และรองรับความเสียหายในระดับของ EL โดยการมีเงินสำรองที่กักไว้อย่างเพียงพอ

ระดับความเสียหายบน Credit loss distribution และเครื่องมือที่ใช้ในการรองรับ

การประเมินเงินกองทุนขั้นต่ำที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงโดยวิธี IRB จะต้องใช้ “ค่าองค์ประกอบความเสี่ยง” ที่เกี่ยวข้อง 4 ค่า ประกอบด้วย ค่าความน่าจะเป็นที่ลูกหนี้จะผิดนัดชำระหนี้ หรือ Probability of default (PD), ร้อยละของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ต่อยอดหนี้ หรือ Loss given default (LGD), ยอดหนี้หรือประมาณการยอดหนี้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ หรือ Exposure at default (EAD), และระยะเวลาครบกำหนดคงเหลือของหนี้ที่ใช้ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิต หรือ Effective maturity (M)¹ โดย ธพ. จะต้องแทนค่าดังกล่าวในสูตรการคำนวณโดยวิธี PD/LGD หรือ Risk weight function² ที่หลักเกณฑ์กำหนดเพื่อประเมินเงินกองทุนขั้นต่ำที่ ธพ. ต้องดำรงและนำไปคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตต่อไป

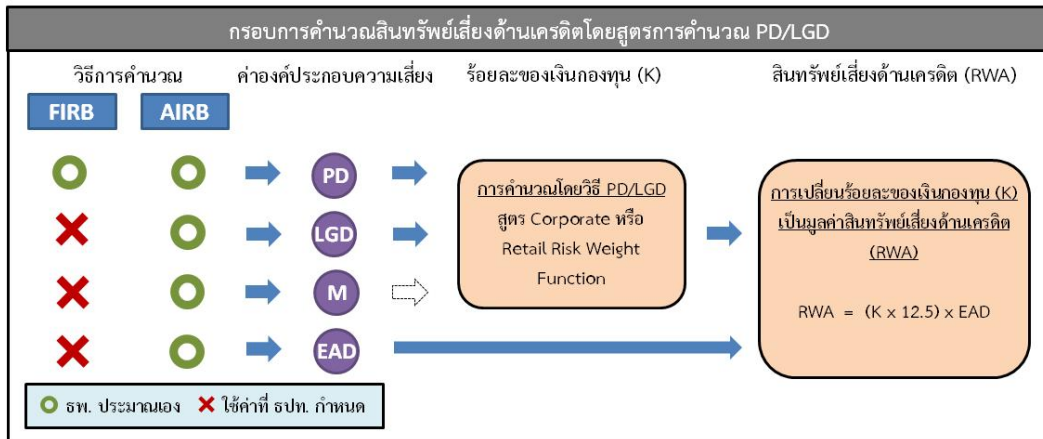
ทั้งนี้ ธพ. มีทางเลือก 2 แนวทางในการคำนวณเงินกองทุนขั้นต่ำโดยวิธี IRB กล่าวคือ

- 1) Foundation Internal Ratings-Based Approach (วิธี FIRB) ซึ่ง ธพ. ต้องประมาณค่า PD เอง และใช้ค่าองค์ประกอบความเสี่ยงอื่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) กำหนด และ

¹ ใช้แทนค่าในสูตร Corporate risk weight function กรณีลูกหนี้ภาครัฐบาล สถาบันการเงิน และธุรกิจเอกชน เท่านั้น เนื่องจากสูตร Retail risk weight function ที่ใช้ในกรณีลูกหนี้อยู่ภายใต้ส่วนที่สะท้อนการปรับระยะเวลาครบกำหนดแล้ว

² สูตรการคำนวณโดยวิธี PD/LGD ประกอบด้วย Corporate risk weight function ที่ใช้ในกรณีลูกหนี้ภาครัฐบาล สถาบันการเงิน และธุรกิจเอกชน และ Retail risk weight function ที่ใช้ในกรณีลูกหนี้อยู่

2) Advanced Internal Ratings-Based Approach (วิธี AIRB) ธพ. ต้องประมาณค่าองค์ประกอบความเสี่ยงทั้ง 4 ค่าเอง

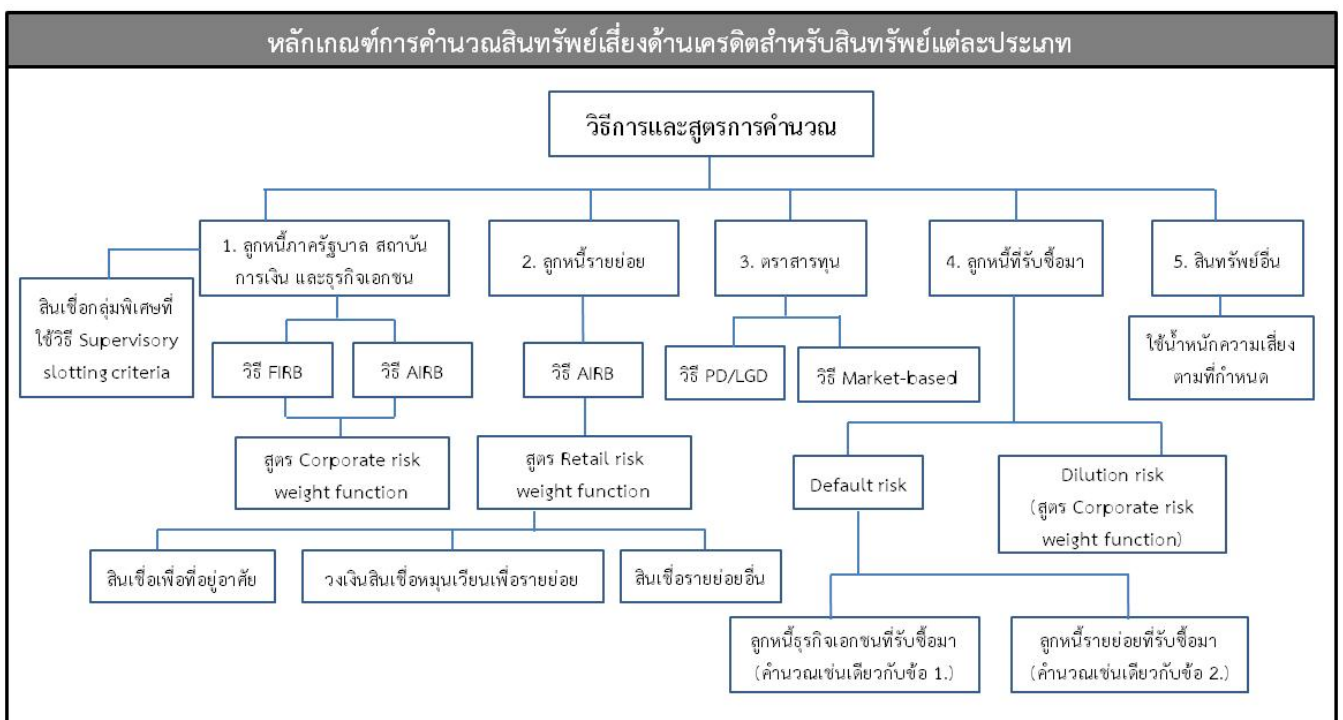

II. ภาพรวมหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตโดยวิธี IRB

ธพ. ที่เลือกใช้วิธี IRB ในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตจะต้องได้รับอนุญาตจาก ธพ. และมีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำตามที่ ธพ. กำหนด รวมทั้งปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตโดยวิธี IRB โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวสามารถอธิบายโดยสรุปตามหัวข้อสำคัญได้ ดังนี้

1. การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตตามประเภทสินทรัพย์ที่กำหนด: วิธี IRB

จำแนกแนวทางการคำนวณค่า UL เพื่อกำหนดเงินกองทุนขั้นต่ำที่ ธพ. ต้องดำรง ที่มีความสอดคล้องตามลักษณะความเสี่ยงของสินทรัพย์ทั้งสิ้น 7 ประเภท โดย ธพ. ต้องจัดแบ่งฐานะที่จะนำมาคำนวณตามคำจำกัดความของประเภทสินทรัพย์ รวมถึงใช้สูตรการคำนวณตามที่หลักเกณฑ์กำหนด ดังนี้

(1) **ลูกหนี้ภาครัฐบาล สถาบันการเงิน และธุรกิจเอกชน** ประกอบด้วย ลูกหนี้ขนาดใหญ่ เช่น องค์กรหรือกลุ่มบุคคล ที่ ธพ. จัดให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงเป็นรายตัว และมูลค่าสินทรัพย์ของลูกหนี้ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในระบบการเงินมากกว่าลูกหนี้รายย่อย ซึ่ง ธพ. ต้องใช้สูตร Corporate risk weight function และสามารถเลือกได้ว่าจะใช้วิธี FIRB หรือ AIRB ในการคำนวณเงินกองทุนขั้นต่ำ

ลูกหนี้ธุรกิจเอกชนข้างต้นยังรวมถึงสินเชื่อกลุ่มพิเศษ (Specialised lending) กล่าวคือสินเชื่อที่โอกาสในการผิดนัดชำระหนี้ซึ่งสะท้อนโดยค่า PD และความเสี่ยงหายที่ ธพ. จะได้รับจากการผิดนัดชำระหนี้ซึ่งสะท้อนโดยค่า LGD จะมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง โดยในการคำนวณหาก ธพ. ไม่สามารถปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการประมาณค่าองค์ประกอบความเสี่ยงเพื่อใช้วิธี PD/LGD กับลูกหนี้กลุ่มนี้ได้ ธพ. ต้องใช้วิธี Supervisory slotting criteria ในการกำหนดน้ำหนักความเสี่ยงตามเงื่อนไขเชิงคุณภาพที่หลักเกณฑ์กำหนด

(2) **ลูกหนี้รายย่อย** ประกอบด้วย ลูกหนี้ขนาดเล็กซึ่งอาจได้แก่ บุคคล หรือธุรกิจขนาดเล็ก ที่ ธพ. บริหารความเสี่ยงเป็นรายกลุ่ม โดยในกลุ่มจะประกอบด้วยลูกหนี้จำนวนหลายรายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน วิธี IRB กำหนดให้การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับลูกหนี้รายย่อยต้องกระทำเป็นรายกลุ่มเช่นเดียวกับการบริหารความเสี่ยง มูลค่าสินทรัพย์ของลูกหนี้รายย่อยส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในระบบการเงินน้อยกว่าลูกหนี้ธุรกิจเอกชนข้างต้น ซึ่งวิธี IRB ได้จำแนกลูกหนี้รายย่อยออกเป็น 3 ประเภทตามระดับความสัมพันธ์ดังกล่าว ได้แก่ สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย วงเงินสินเชื่อหมุนเวียนเพื่อรายย่อย และสินเชื่อรายย่อยอื่น โดยให้ ธพ. ใช้สูตร Retail risk weight function และใช้วิธี AIRB เท่านั้นในการคำนวณเงินกองทุนขั้นต่ำ

(3) **ฐานะที่เกี่ยวข้องกับตราสารทุน** ประกอบด้วย หลักทรัพย์หรือตราสารที่เมื่อพิจารณาแล้วมีลักษณะเช่นเดียวกับตราสารทุน เช่น ผู้ถือจะได้รับเงินลงทุนคืนจากการขายตราสารเท่านั้น หรือผู้ออกไม่มีข้อผูกพันในการต้องชำระหนี้คืนแก่ผู้ถือ ฯลฯ วิธี IRB กำหนดทางเลือกในการคำนวณสำหรับฐานะดังกล่าวไว้ 2 วิธี ได้แก่ 1) วิธี Market-based ที่ ธพ. สามารถใช้วิธีแบบจำลองภายใน ซึ่งใช้หลักการของ Value-at-risk (VaR) ในการหามูลค่าความเสียหายสูงสุดในระยะเวลา 1 ปี และระดับความเชื่อมั่น 99% หรือวิธี Simple risk weight ซึ่งใช้น้ำหนักความเสี่ยงตามประเภทของตราสารทุนที่หลักเกณฑ์กำหนด และ 2) วิธี PD/LGD ซึ่งกำหนดให้แทนค่าองค์ประกอบความเสี่ยงในสูตร Corporate risk weight function เช่นเดียวกับลูกหนี้ธุรกิจเอกชนทั่วไป

(4) **ลูกหนี้ที่รับซื้อ** ประกอบด้วย ลูกหนี้ธุรกิจเอกชนหรือลูกหนี้รายย่อยที่ ธพ. รับซื้อมาจากบุคคลอื่นและนำมาบริหารในพอร์ตสินทรัพย์ของตน โดยนอกจากการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการผิดนัดชำระ หรือ Default risk เช่นเดียวกับลูกหนี้ทั่วไปแล้ว ธพ. ต้องคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตเพื่อรองรับ Dilution risk หรือความเสี่ยงที่ยอดหนี้ที่รับซื้ออาจมีมูลค่าลดลงเนื่องจากผู้ขายลูกหนี้และลูกหนี้มีข้อตกลงระหว่างกัน เช่น ผู้ขายลูกหนี้ยินยอมจะให้ส่วนลดค่าสินค้าหากลูกหนี้ชำระก่อนกำหนด ฯลฯ โดยในส่วนของ Dilution risk นั้น วิธี IRB กำหนดให้ ธพ. แทนค่า PD ซึ่งประมาณโดยคำนึงถึงความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จาก Dilution risk และค่า LGD ซึ่งกำหนดให้เท่ากับ 100% ในสูตร Corporate risk weight function

(5) สินทรัพย์อื่น ประกอบด้วย ฐานะอื่นๆ ที่ไม่เข้าข่ายตามข้อ (1) ถึง (4) ข้างต้น เช่น เงินสด ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ฯลฯ โดยวิธีการคำนวณให้มีแนวทางเดียวกับ วิธี SA กล่าวคือนำยอดคงค้างของฐานะมาคูณด้วยน้ำหนักความเสี่ยงที่หลักเกณฑ์กำหนด ซึ่งอาจ เท่ากับ 0%, 20%, 100%, หรือ 100%/8.5%

2. การมีเงินสำรองที่กันไว้อย่างเพียงพอเพื่อรองรับ Expected loss: ธพ. จะต้อง มีเงินสำรองที่กันไว้ (Provision) อย่างเพียงพอในการรองรับค่า EL โดยวิธี IRB กำหนดให้ ธพ. คำนวณหาผลรวมของค่า EL ของลูกหนี้ทุกรายที่คำนวณโดยวิธี IRB ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดและ นำมาเปรียบเทียบกับ Provision โดยในกรณีที่ ธพ. มี Provision น้อยกว่าผลรวมของค่า EL หรือมี เงินสำรองส่วนขาด ให้ ธพ. หักส่วนต่างระหว่างค่า EL และ Provision ออกจากเงินกองทุนชั้นที่หนึ่ง ที่เป็นส่วนของเจ้าของ ส่วนในกรณีที่ มี Provision มากกว่าผลรวมของค่า EL หรือมีเงินสำรอง ส่วนเกิน ธพ. สามารถนับเงินสำรองส่วนเกินดังกล่าวเข้าเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 2 ได้ไม่เกิน 0.6% ของ สินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตที่คำนวณโดยวิธี IRB

3. เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำและกรอบการใช้วิธี IRB: ระบบ Internal rating ถือเป็น เครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิตที่สำคัญของ ธพ. ซึ่งวิธี IRB มีหลักการสำคัญในการนำ ผลลัพธ์ที่ได้จากระบบ Internal rating ดังกล่าว มาใช้ในการประมาณค่าองค์ประกอบความเสี่ยงและ คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตตามที่หลักเกณฑ์กำหนด ในกรณีนี้ ธพ. จึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ขั้นต่ำทั้งหมด 10 หัวข้อ เพื่อให้ระบบ Internal rating ของ ธพ. สามารถจัดอันดับความเสี่ยง เช่น การกำหนดค่าคะแนนหรือ Rating ให้แก่ลูกหนี้หรือธุรกรรม และวัดระดับความเสี่ยง เช่น การ ประมาณค่า PD สำหรับลูกหนี้ หรือค่า LGD สำหรับธุรกรรม ได้อย่างเหมาะสม

ตัวอย่างการใช้ระบบ Internal rating ในการประมาณค่าองค์ประกอบความเสี่ยง			
กรณีการประมาณค่า PD จากระบบ Obligor rating			
ลูกหนี้	Rating เกรด	ค่า PD (%)	RW (%)
	1	0.03	15.06
	2	0.15	41.81
	3	0.25	127.53
	4	0.50	175.69
	5	1.00	260.72

ธพ. ที่ต้องการใช้วิธี IRB ต้องปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่ ธพ. กำหนดได้อย่าง ครบถ้วนและต่อเนื่องใน 10 หัวข้อ ได้แก่ 1. การออกแบบและพัฒนาระบบ Internal rating 2. วิธีปฏิบัติสำหรับระบบการให้ Internal rating 3. ธรรมชาติและการควบคุม 4. การใช้ Internal rating 5. การกำหนดค่าความเสี่ยง 6. การทดสอบความถูกต้องของค่าประมาณการ 7. เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการใช้ค่า LGD และค่า EAD ที่ ธพ. กำหนด 8. เกณฑ์ปฏิบัติสำหรับ การให้เข้าแบบลิสซิง 9. การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับฐานะที่เกี่ยวข้องกับตราสารทุน และ 10. การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ

ทั้งนี้ ธพ. ต้องใช้วิธี IRB ครอบคลุมสินทรัพย์ทุกประเภทที่มีนัยสำคัญซึ่งไม่ต่ำกว่า 85% ของสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตทั้งหมดอย่างต่อเนื่อง

บทสรุปผู้บริหาร

หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์

I. บทนำ

ความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา (Counterparty credit risk: CCR) ที่เกิดจากการทำธุรกรรมอนุพันธ์ โดยเฉพาะอนุพันธ์นอกตลาด (Over-the-counter derivative: OTC derivative) ประกอบด้วยความเสี่ยง 2 ประเภท ได้แก่ (1) ความเสี่ยงจากการผิดนัดชำระหนี้ของคู่สัญญา (Default risk) ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่คู่สัญญาฝั่งที่มีผลกำไรจะไม่ได้รับเงิน (กรณีเป็น Cash settlement) หรือไม่ได้รับสินค้าหรือตัวแปรอ้างอิง (กรณีเป็น Physical settlement) จากคู่สัญญาฝั่งที่มีผลขาดทุนเมื่อสัญญาอนุพันธ์ครบกำหนดอายุสัญญาหรือครบกำหนดที่ต้องมีการชำระราคากัน และ (2) ความเสี่ยงจากการลดลงของคุณภาพเครดิตของคู่สัญญา (Credit valuation adjustment risk: CVA risk)¹ ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่ธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) ได้รับผลขาดทุนจากการลดลงของมูลค่ายุติธรรม (Potential mark-to-market loss) ของธุรกรรมอนุพันธ์อันเนื่องมาจากการที่คู่สัญญามีคุณภาพเครดิตที่ต่ำลง โดยหลักเกณฑ์ Basel III² กำหนดให้ ธพ. ต้องดำรงเงินกองทุนเพิ่มเติมสำหรับ CVA risk เนื่องจาก Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) พบว่าผลขาดทุนส่วนใหญ่ในช่วงวิกฤตทางการเงินครั้งที่ผ่านมาในตลาด OTC derivative เกิดจากความเสี่ยงประเภทนี้

II. สรุปหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์

ประกาศฉบับนี้ครอบคลุมหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์เพื่อรองรับเฉพาะ Default risk ซึ่งคำนวณได้ 2 วิธี นั่นคือ Standardised approach (วิธี SA) และ Internal ratings-based approach (วิธี IRB) โดยหลักการของการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงนั้น ให้ ธพ. นำมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุล (Credit equivalent amount: CEA) ของธุรกรรมอนุพันธ์หลังพิจารณาการปรับลดความเสี่ยงด้านเครดิต (ได้แก่ การใช้หลักประกันทางการเงินและการใช้การค้ำประกันและอนุพันธ์ด้านเครดิต) มาคูณกับน้ำหนักความเสี่ยง (Risk weight: RW) ของคู่สัญญา ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 1

1. หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับ Default risk

1.1 Standardised approach (วิธี SA)

ให้ ธพ. คำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับ Default risk ($RWA_{\text{Default risk}}$) โดยการนำ CEA สุทธิหลังหัก Specific provision (SP) ที่ทำกับคู่สัญญาแต่ละรายคูณด้วยน้ำหนักความเสี่ยงของคู่สัญญา ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

¹ นิยามของ Credit valuation adjustment (CVA) หมายถึง ค่าความแตกต่างระหว่างมูลค่าของสัญญาอนุพันธ์ที่ไม่มีความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา (Risk-free derivative) กับมูลค่าของสัญญาอนุพันธ์ที่คำนึงถึงโอกาสการผิดนัดชำระหนี้ของคู่สัญญาแล้ว (Risky derivative) ซึ่งโดยปกติ Risk-free derivative จะมีมูลค่ามากกว่า Risky derivative หรืออีกนัยหนึ่ง CVA คือ มูลค่าตลาดของความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญา ดังนั้น CVA risk จึงหมายถึง ความเสี่ยงที่มูลค่าของ CVA จะสูงขึ้นซึ่งจะส่งผลให้มูลค่ายุติธรรมของ Risky derivative มีค่าลดลง

² เอกสาร Basel Committee on Banking Supervision, *Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems* (Revised version: June 2011)

$$RWA_{\text{Default risk}} = (CEA - SP) \times RW \text{ ของคู่สัญญา}$$

ทั้งนี้ การคำนวณค่า CEA ให้อ้างอิงในหัวข้อ 2 ด้านล่างนี้

1.2 Internal ratings-based approach (วิธี IRB)

ให้ ธพ. คำนวณ $RWA_{\text{Default risk}}$ ³ ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$RWA_{\text{Default risk}} = CEA \times RW \text{ ของคู่สัญญา}$$

$$RW \text{ ของคู่สัญญา} = K(PD, LGD, M) \times 12.5$$

โดยที่ K = ฐานเงินกองทุนขั้นต่ำที่ต้องดำรงสำหรับ Default risk ซึ่งกำหนดสูตรการคำนวณโดย BCBS ทั้งนี้ ค่า K จะขึ้นอยู่กับ Probability of default (PD) Loss given default (LGD) และ Effective maturity (M) โดยรายละเอียดการคำนวณค่า PD LGD และ M โปรดอ้างอิงประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับธนาคารพาณิชย์โดย Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB)

ทั้งนี้ สำหรับอนุพันธ์ในตลาด (Exchange-traded derivative) นั้น กำหนดให้น้ำหนักความเสี่ยงของคู่สัญญาเท่ากับศูนย์ จนกว่าธนาคารแห่งประเทศไทย (ธพ.) จะมีประกาศเปลี่ยนแปลง

2. หลักเกณฑ์การคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุล

ธพ. กำหนดหลักเกณฑ์มูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุล (Credit equivalent amount: CEA) ไว้ 2 วิธี ได้แก่

2.1 วิธี Original exposure method (วิธี OEM): เป็นวิธีการคำนวณ CEA อย่างง่าย ซึ่ง ธพ. อนุญาตให้ใช้กับอนุพันธ์ด้านอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ยเท่านั้น โดยให้ ธพ. นำจำนวนเงินตามสัญญา (Notional amount) คูณด้วยค่าแปลงสภาพ (Credit conversion factor: CCF) ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งค่า CCF จะขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกรรมอนุพันธ์ (ด้านอัตราแลกเปลี่ยนหรือด้านอัตราดอกเบี้ย) และอายุตามสัญญา (Original maturity)

นอกจากนี้ หาก ธพ. มีการลงนามใน Netting agreement ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ ธพ. กำหนด ค่า CCF ที่นำมาใช้ในการคำนวณจะมีค่าต่ำลง

2.2 วิธี Current exposure method (วิธี CEM): เป็นวิธีการคำนวณ CEA ที่สะท้อนความเสี่ยงได้ดีกว่าวิธีแรก โดยจะมีค่าเท่ากับผลรวมของ Replacement cost (RC) กับค่า Add-on (A) โดย RC นั้นสะท้อนมูลค่าความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาในปัจจุบัน ซึ่งมีค่าเท่ากับมูลค่ายุติธรรมของธุรกรรมในปัจจุบัน (Mark-to-market value) ที่มีค่าเป็นบวก ส่วนค่า A นั้น สะท้อนมูลค่าความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งคำนวณโดย

³ นอกจากการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับ Default risk แล้ว ธพ. ที่ใช้วิธี IRB ต้องคำนวณค่า Expected loss ที่เกิดจากฐานะในธุรกรรมอนุพันธ์เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับเงินสำรอง (Provision) ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศ IRB ด้วย

การคูณ Notional amount ด้วยค่า CCF ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งค่า CCF จะขึ้นอยู่กับประเภทของธุรกรรมอนุพันธ์และอายุที่เหลือของสัญญา (Remaining maturity)

นอกจากนี้ หาก ธพ. มีการลงนามใน Netting agreement ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ ธปท. กำหนด ธพ. จะได้ประโยชน์ในสองด้าน กล่าวคือ 1) ในการคำนวณค่า RC ธพ. สามารถนำธุรกรรมที่มีผลขาดทุนมาหักลบกับธุรกรรมที่มีผลกำไรได้ และ 2) ในการคำนวณค่า A ธพ. สามารถได้ประโยชน์จากค่า A ที่สามารถลดลงได้ แต่จะจำกัดการลดลงของค่า A ไว้สูงสุดไม่เกิน 60% เมื่อเทียบกับกรณีไม่มี Netting agreement

3. การปรับลดความเสี่ยงด้านเครดิตสำหรับฐานะที่เกิดจากธุรกรรมอนุพันธ์

ในกรณีที่ ธพ. ได้รับหลักประกันทางการเงินจากคู่สัญญาหรือได้รับการค้ำประกัน หรือมีการซื้อข้อตกลงรับประกันความเสี่ยงโดยใช้อนุพันธ์ด้านเครดิต (Credit derivative) ตามเงื่อนไขที่ ธปท. กำหนด ธพ. สามารถนำสิ่งเหล่านี้มาปรับลดความเสี่ยงด้านเครดิตในการคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงได้

แผนภาพที่ 1

การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับความเสี่ยงด้านเครดิตของคู่สัญญาสำหรับธุรกรรมอนุพันธ์นอกตลาด*

หลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงสำหรับ Default risk (ข้อ 5.5)

Standardised Approach (วิธี SA) (ข้อ 5.5.1)

$$RWA_{\text{Default risk}} = (CEA_{\text{SP}}) \times RW$$

Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB) (ข้อ 5.5.2)

$$RWA_{\text{Default risk}} = CEA_{\text{IRB}} \times RW$$

อ้างอิงประกาศ ธพท. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับ ธพ. โดย Standardised Approach (วิธี SA) หรือประกาศ ธพท. ว่าด้วยหลักเกณฑ์การคำนวณสินทรัพย์เสี่ยงด้านเครดิตสำหรับ ธพ. โดย Internal Ratings-Based Approach (วิธี IRB)

หลักเกณฑ์การคำนวณมูลค่าเทียบเท่าสินทรัพย์ในงบดุล (Credit equivalent amount: CEA) (ข้อ 5.6)

$CEA = CEA_{\text{สำหรับฐานะในธุรกรรมอนุพันธ์}} + CEA_{\text{สำหรับฐานะในมูลค่าหลักประกันที่ ธพ. วางไว้กับคู่สัญญา}}$

ฐานะในธุรกรรมอนุพันธ์

Original Exposure Method (วิธี OEM) (ข้อ 5.8)

กรณีที่ไม่มี Netting agreement (ข้อ 5.8.1)

$$CEA_{OEM} = \sum (Notional_i \times CCF_{i, \text{No-netting}})$$

กรณีที่มี Netting agreement (ข้อ 5.8.2)

$$CEA_{OEM} = \sum (Notional_i \times CCF_{i, \text{Netting}})$$

Current Exposure Method (วิธี CEM) (ข้อ 5.9)

กรณีที่ไม่มี Netting agreement (ข้อ 5.9.1)

$$CEA_{CEM} = RC_{Gross} + A_{Gross}$$

กรณีที่มี Netting agreement (ข้อ 5.9.2)

$$CEA_{CEM} = RC_{Net} + A_{Net}$$

ฐานะในมูลค่าหลักประกัน

ฐานะในมูลค่าหลักประกันที่ ธพ. วางไว้กับคู่สัญญา (ข้อ 5.11)

$$CEA_{\text{Collateral}} = \max(0; C(1+H_c + H_{fx}) + MTM \text{ (loss)})$$

การปรับลดความเสี่ยงด้านเครดิตสำหรับฐานะที่เกิดจากธุรกรรมอนุพันธ์ (ข้อ 5.12)

หลักประกันทางการเงิน

วิธี Simple

วิธี Comprehensive

การค้ำประกันและอนุพันธ์ด้านเครดิต

*หมายเหตุ: สำหรับอนุพันธ์ในตลาด (Exchange-traded derivative) กำหนดให้ใช้น้ำหนักความเสี่ยงของคู่สัญญาเท่ากับศูนย์จนกว่า ธพท. จะประกาศเปลี่ยนแปลง